

Додаток 1 до наказу

"Про затвердження Програми розвитку інклюзивного навчання
«Освіта без обмежень» у КПІ ім. Ігоря Сікорського"

ПРОГРАМА

розвитку інклюзивного навчання **«Освіта без обмежень»**
у КПІ ім. Ігоря Сікорського

Київ 2021

1.1. Загальні положення

1.1.1 Програма розвитку інклюзивного навчання «Освіта без обмежень» у КПІ ім. Ігоря Сікорського (далі - Програма) створена з метою формування у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (далі – Університет) інтегрованого освітнього середовища шляхом впровадження комплексу заходів, що забезпечують доступність і якість освітніх послуг усім суб'єктам освітнього процесу, зокрема й особам з особливими освітніми потребами, з урахуванням здібностей, можливостей та інтересів кожного з них.

1.1.2 Програма розроблена відповідно до Загальної декларації прав людини (1948), Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (2006), Конвенції ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960), Саламанської декларації про принципи, політику і практичні дії у сфері освіти людей з особливими потребами (1994), Індексу інклюзії, Конституції України (1996), законів України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту»(2014),Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» (від 10 липня 2019 року №635), Статуту КП І ім. Ігоря Сікорського (2016) «Положення про організацію інклюзивного навчання у КПІ ім. Ігоря Сікорського», «Стратегії розвитку Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» на 2020-2025 роки», ДБН В.2.2.2-40:2018 «Інклюзивні будівель і споруд. Основні положення» від 01.04.2019 р.

1.1.3 Університет надає освітні послуги здобувачам вищої освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами вищої освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

1.2. В Програмі вживаються такі терміни:

1.2.1. Інклюзія - процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів вищої освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів вищої освіти з особливими потребами до освітнього процесу в Університеті, або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до студентів із різними вадами фізичного або розумового розвитку, відповідно до їх освітніх потреб.

1.2.2. Інклюзивне навчання - система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

1.2.3. Здобувач вищої освіти з особливими освітніми потребами (далі - Здобувач) - особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту в закладах вищої освіти і потребує

додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на вищу освіту.

1.2.4. Інклюзивна група - академічна група, сформована з числа Здобувачів.

1.2.5. Змішана група - академічна група, у якій Здобувачі навчаються з іншими здобувачами вищої освіти.

1.2.6. Супровід - система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для Здобувачів. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання в Університеті, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування. Забезпечення супроводу Здобувачів дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами вищої освіти, але без надання переваг.

1.2.7. Інклюзивне освітнє середовище - простір Університету, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку Здобувачів з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому Здобувачі можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись.

1.3. Впровадження Програми сприятиме:

1.3.1. Забезпеченню конституційного права осіб з особливими освітніми потребами на отримання якісної вищої освіти;

1.3.2. Удосконаленню освітнього процесу в Університеті шляхом розбудови комфортного середовища для навчання і впровадження сучасних досягнень науки та методології в галузі освітньої інклюзії;

1.3.3. Підвищенню іміджу Університету серед закладів вищої освіти як лідера по впровадженню соціальних послуг для забезпечення рівних можливостей всіх Здобувачів вищої освіти;

1.3.4 Зростанню рейтингу Університету на світовому рівні як закладу вищої освіти, що дотримується міжнародних стандартів та політики інклюзивності освіти;

1.3.5 Підвищенню професійної компетентності науково-педагогічних працівників

1.4. Основні завдання:

- створити комфортне інклюзивне освітнє середовище Університету шляхом надання можливості реалізації освітніх, соціальних і громадянських прав кожному суб'єкту освітнього процесу, в тому числі Здобувачам з особливими потребами;

- сприяти розвитку толерантності серед університетської спільноти, поваги до людей з обмеженими можливостями, визнання цінності кожного суб'єкта освітнього процесу, підвищенню рівня інклюзивної культури в Університеті;

- забезпечити архітектурну, інформаційну, освітню та соціальну доступність освітнього середовища;
- створити матеріально-технічну базу, що дозволить адаптувати освітню програму для Здобувачів з особливими освітніми потребами;
- організувати програму супроводу Здобувачів, в тому числі підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників для роботи в умовах інклюзивної освіти;

Станом на червень 2021 року в Університеті навчаються 133 Здобувача з інвалідністю. Реалізація програми «Освіта без обмежень» дозволить Здобувачам більш комфортно перебувати в навчальних корпусах та на території студмістечка, зробить освітній процес доступним для всіх здобувачів вищої освіти, а також Здобувачам з особливими потребами надасть можливість усвідомленого вибору Університету як місця для здобуття якісної вищої освіти з інклюзивним освітнім середовищем.

2. Приклади впровадження інклюзивного середовища.

2.1. Облаштування приміщень факультетів/інститутів пандусами для маломобільних груп населення:

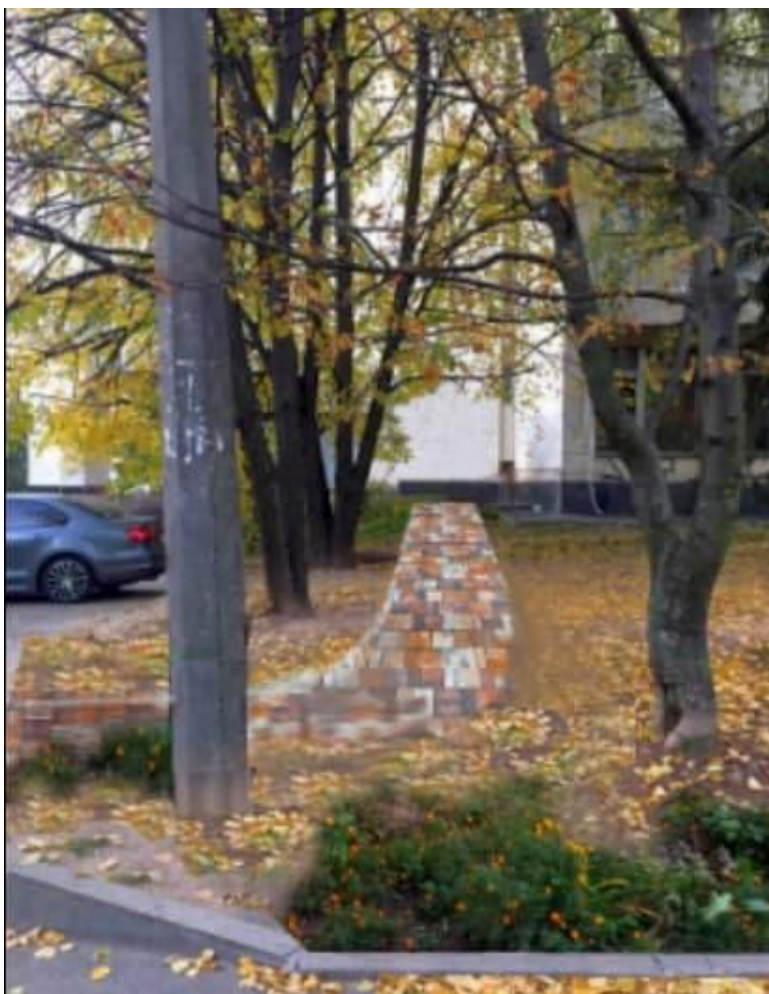
Фізична доступність Здобувачів до навчальних корпусів, пересування Здобувачів з обмеженою мобільністю по території кампусу є однією з найбільших проблем на шляху впровадження інклюзивного середовища в Університеті.

Складністю впровадження програми будівництва пандусів є наявність корпусів, які є архітектурними пам'ятками, та в корпусах зі складним багаторівневим плануванням, особливо в яких немає ліфтів.

Відділом проектно-кошторисних робіт КПІ ім. Ігоря Сікорського були розроблені проектні пропозиції будівництва пандусів для Науково-технічної бібліотеки ім. Г.І. Денисенка, центру культури та мистецтв, навчальних корпусів Університету. Основною нормою доступності будівлі для Здобувачів на інвалідних візках є ухил пандусу у співвідношенні 1:12. Деякі приклади проектних пропозицій наведені нижче.

Для забезпечення доступності до бібліотеки ім. Г.І. Денисенка пропонується таке архітектурне рішення:

- першим етапом є забезпечення доступу до будівлі від тротуару пропонується об'їзна доріжка з пологим схилом:

- другим етапом рекомендується пандус та розсувні двері, враховуючи чинні норми будівництва та архітектурну особливість будівлі:

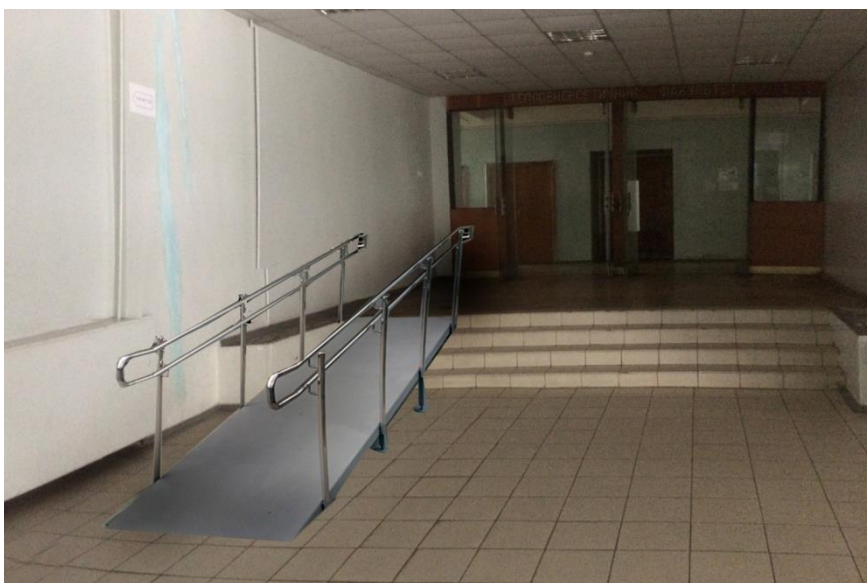
- у вестибюлі бібліотеки для доступу на 1 поверх необхідно облаштувати пандус ліворуч від турнікетів. Параметри вестибюлю дозволяють зробити пандус з залізобетону, додатково облицювати натуральним каменем відповідної кольорової гами. Також необхідно облаштувати поручнями з нержавіючої сталі:

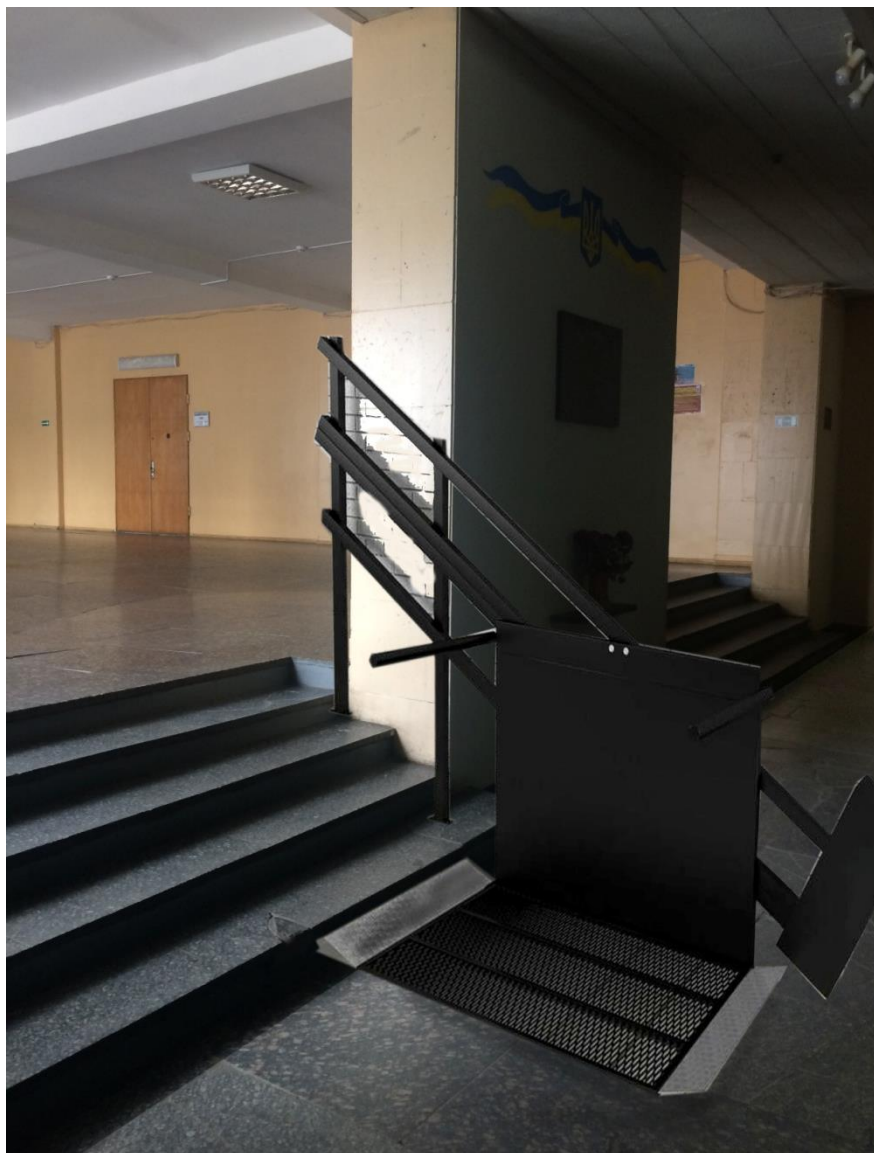
Для 5-го корпусу можливий такий варіант вирішення проблеми доступності - пандус з поручнем для заїзду в корпус:

Також необхідний пандус і в середині корпусу, в вестибюлі :

Для 18-го, 19-го корпусів необхідно встановлення пандусу в вестибюлі корпусу. Пропонуються моторизовані підйомники, так як площа вестибюлю не дозволяє розмістити стаціонарні пандуси необхідної довжини і кута нахилу:

Для 23-го корпусу запропоновано два варіанта пандусів: стаціонарний з необхідним кутом нахилу або моторизований :

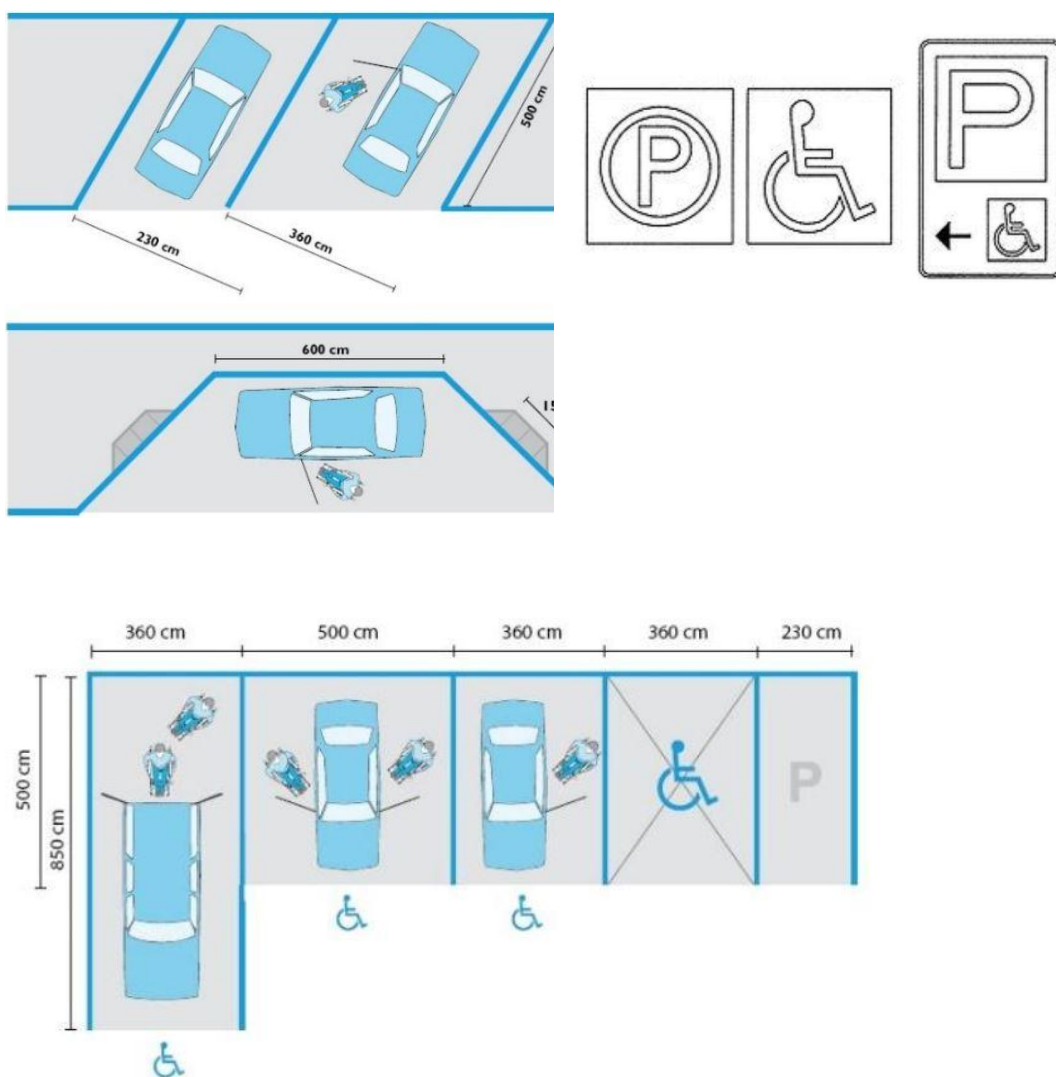

2.2. Облаштування паркувальних місць для осіб з обмеженими можливостями:

На відкритих автостоянках поблизу установ, закладів слід виділяти щонайменше 10 % місць (не менше одного місця) для паркування транспорту людей з інвалідністю.

Розміри: мінімальна ширина місця для автомобіля людини з інвалідністю та інтервал для проїзду інвалідним візком між автомобілями на стоянці визначаються згідно встановлених законодавством норм.

Місця для паркування слід позначати знаками, які використовуються у міжнародній практиці.

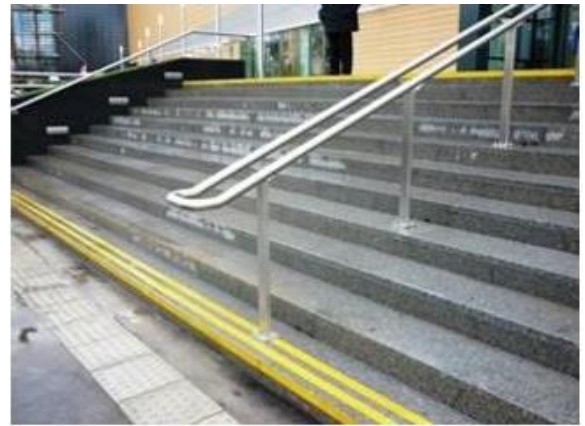
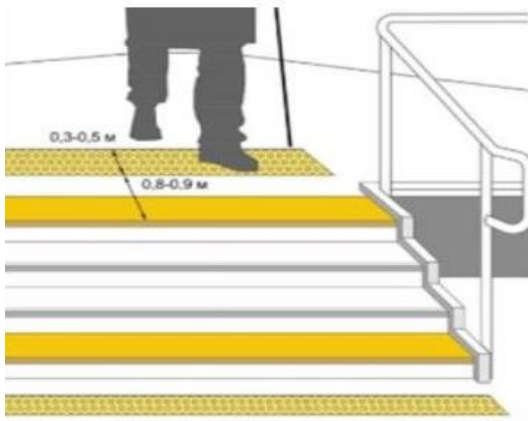
Для облаштування паркувального місця для Здобувачів з інвалідністю на парковці біля бібліотеки ім. Г.І. Денисенка є проєктна пропозиція розроблена відділом проєктно-кошторисних робіт КПІ ім. Ігоря Сікорського. Пропонується на парковці нанести розмітку паркувального місця для водія з обмеженими можливостями: на горизонтальній площині трафаретом відобразити спеціальну піктограму та встановити дорожній знак паркування для інвалідів на візках:

2.3. Для забезпечення доступності Здобувачам з порушенням зору, необхідно застосовувати орієнтаційні підказки й контрастні предмети, які дозволяють легше орієнтуватися у просторі. Рекомендовані кольори: жовтий – червоний, білий – синій. Контрасти використовують коли необхідно вказати напрямок до закладу, для попередження про небезпечні зони або предмети:

Тактильна та контрастна смуга перед першою та останньою сходинками допоможе людині з порушеннями зору виявити перешкоди на шляху (наприклад: пороги чи сходинки) і матеріал покриття за звуком:

Там, де застосування тактильної плитки є нераціональним або неможливим, особливо якщо це всередині будівлі, тоді використовуються тактильні індикатори – сталеві смуги і конуси:

Також використовують тактильні наклейки на початку і в кінці поруччя, які допоможуть орієнтуватися людині з порушенням зору:

Щоб допомогти Здобувачам чи гостям університету зорієнтуватися у межах будівлі чи приміщення використовують систему орієнтирів за рахунок: пропорції символів в написах; розміщення знаків; формату і дизайну. Важливо, щоб літери і символи позначення/знаку були контрастними відповідно до фону і легко помітними.

Позначення, які інформують про призначення приміщення або її номера (у тому числі міжнародні символи), також клавіши панелі управління ліфтом повинні розташовуватися на рівні між 1,40 м і 1,60 м та дублюватися шрифтом Брайля для інформування осіб з порушенням зору.

Для того, щоб позначення було видно навіть при відчинених дверях, його слід розміщувати на дверній рамі або прилеглій стіні, але не на самих дверях.

Плани приміщення, евакуаційні плани університету мають бути доступні для всіх, в тому числі для Здобувачів з порушеннями зору, для цього використовують мнемосхеми.

Також може бути використана 3D мапа об'єктів з дублюванням шрифтом Брайля, або різноманітні мапи (тактильні, візуальні, з озвученням) які допоможуть орієнтуватися в кампусі:

2.4. Облаштування місць в аудиторіях для освітнього процесу для Здобувачів з особливими потребами:

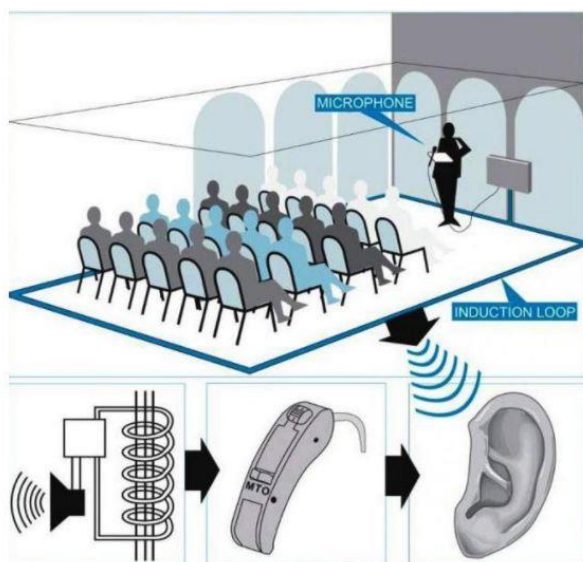
Забезпечити місця за першими рядами парт без стільців, призначених для під'їзду візка особливо в аудиторіях - амфітеатрах. Також необхідна наявність вільної зони між рядами для під'їзду інвалідного візка.

2.5. Облаштування аудиторій факультетів/навчально-наукових інститутів системами підсилення звуку (індукційними петлями, радіомікрофонами тощо) для Здобувачів з порушеннями слуху:

Індукційні петлі допомагають передавати звукову інформацію Здобувачам з вадами слуху та іншим людям, які використовують слуховий апарат. Завдяки цьому виду передачі інформації є істотне зниження рівня стороннього шуму, через індукційну систему передається виключно чиста інформація від мікрофону, або будь якого іншого пристрою аудіо джерела (телевізор, радіо) розташованого на підсилювачі звуку для слабочуючих.

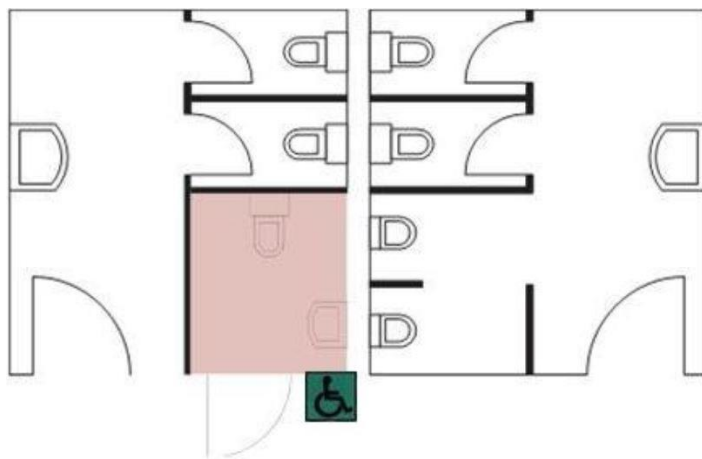
Особливість індукційних систем полягає в тому, що передача інформації на слуховий апарат здійснюється за допомогою перемикання на режим "Т". Індукційні системи бувають як стаціонарні так і мобільні, що дозволяє встановлювати їх в різних приміщеннях за потребою. Приміщення в яких встановлена така система підсилення звуку, позначаються спеціальним знаком:

2.6. Облаштування приміщень факультетів/навчально-наукових інститутів **санвузлами** для маломобільних людей:

Адаптовані туалетні кабінки/вбиральні повинні бути на кожному поверсі. Якщо це неможливо, слід облаштовувати хоча б один адаптований туалет, розташований окремо.

Біля унітазу встановлюються поручні, перила, які необхідно міцно закріпити, враховуючи тиск на них при пересадці, або відкидні поручні з обох боків.

Для облаштування адаптованого санвузла в бібліотеці ім. Г.І. Денисенка є проєктна пропозиція розроблена відділом проєктно-кошторисних робіт КПІ ім. Ігоря Сікорського. Пропонується облаштувати окрему кабінку в середині існуючого санвузла. з використанням поручнів з нержавіючої сталі біля унітазу та умивальника:

2.7. Створення спеціалізованого центру для Здобувачів з особливими потребами, в якому вони зможуть отримати спеціалізовану кваліфіковану допомогу різного спектру.

ДНВР КПІ ім. Ігоря підготував проєкт «Простір психологічної та інклюзивно – ресурсної підтримки студентів», місією якого буде створення сприятливих умов для формування інклюзивного освітнього середовища в університеті та забезпечення психологічної підтримки і доступу до якісної освіти осіб з особливими освітніми потребами.

Наявність такого центру в університеті дозволить:

- надавати психологічну підтримку та консультування студентів професійними психологами;
- проводити консультування викладачів, кураторів, старост груп по особливостям навчання, співпраці та комунікації зі студентами з особливими освітніми потребами;
- організовувати та проводити тренінги та семінари за участі осіб з інвалідністю та особливими освітніми потребами;
- проведення освітніх, навчальних та реабілітаційних заходів на регулярній основі.

Організацію та облаштування такого Простору необхідно проводити з урахуванням вимог універсального дизайну та безбар'єрного доступу усіх категорій осіб з інвалідністю

Проект необхідно реалізовувати вже з облаштуванням паркувальних місць для Здобувачів з обмеженими можливостями, з адаптованими санвузлами, і всіма іншими вимогами чинного законодавства в сфері інклюзивного навчання.

Також необхідне залучення провідних фахівців, які зможуть надавати відповідні послуги в консультуванні та навчанні.

2.8. Одним з важливих завдань Програми розвитку інклюзивного навчання є подальше планування і реалізація нових об'єктів в Університеті вже з врахуванням чинних норм будівництва та організації простору, враховуючи інклюзивність освітнього процесу.

Гарним прикладом серед нових проєктів є «Інтелектуальний роботодром» на базі факультету ФІОТ, головним завданням якого є розширення можливостей навчального процесу для студентів КПІ ім. Ігоря Сікорського, а також для студентів інших закладів вищої освіти та молоді з обмеженими можливостями.

Проект планується стати найбільшою за масштабами та можливостями некомерційною локацією, на базі якої студенти ФІОТ та інших факультетів та закладів вищої освіти зможуть створювати та тестувати роботів, IoT-пристрої чи технології, у тому числі для підвищення рівня інклюзивної доступності міст та задля допомоги студентам із особливими потребами.

Наявність цього простору дозволить проводити навчання для студентів, залучаючи провідних фахівців ІТ-галузі, створювати стартапи й організовувати різноформатні заходи, зустрічі з представниками профільних компаній, зокрема щодо можливостей працевлаштування.

Проект «Інтелектуальний роботодром» необхідно реалізовувати з врахуванням всіх інклюзивних норм. Для реалізації проєкту необхідно облаштування паркувальних місць для людей з обмеженими можливостями, пандусу, спеціалізованого санвузла, пересувних робочих місць в аудиторіях.

3. Поетапний план впровадження програми:

№	Захід	Відповідальні підрозділи	Термін виконання
1.	Облаштування приміщень факультетів/інститутів пандусами для маломобільних людей: - Всі навчальні корпуси Університету (першочергово за потребою) - Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка - ЦФВС	Підрозділи ДГР	2021-2025 р.
2.	Облаштування паркувальних місць для Здобувачів з обмеженими можливостями: (10% від загальної кількості місць для парковки): - парковка біля 1, 4, 6, 7, 12, 18, 19, 30 корпусів, ЦКМ, ЦФВС, Науково-технічної бібліотеки ім. Г.І. Денисенка.	Підрозділи ДГР	2021-2025 р.
3.	Встановлення тактильних смуг перед сходами та порогами, контрастних смуг на сходах, наліпок на клавішах панелі управління ліфтами зі шрифтом Брайля, мнемосхем для Здобувачів з порушенням зору: - Всі навчальні корпуси Університету (першочергово за потребою) - Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка - ЦФВС	Соціально-побут. відділ ДМСП, підрозділи ДГР	2021-2022 р.
4.	Облаштування місць в аудиторіях для освітнього процесу для Здобувачів з особливими потребами: - Всі навчальні корпуси Університету (першочергово за потребою) - Бібліотека ім. Г. І. Денисенка	Соціально-побут. відділ ДМСП, підрозділи ДГР	2021-2025 р.
5.	Облаштування аудиторій факультетів/інститутів системами підсилення звуку (індукційними петлями, радіомікрофонами тощо) для Здобувачів з порушеннями слуху: - Великі лекційні аудиторії на всіх факультетах/інститутах Університету - зала Вченої Ради, 155 та 157 аудиторії 1 корпусу Університету.	Соціально-побут. відділ ДМСП	2021-2025 р.

6.	Облаштування приміщень факультетів/інститутів санвузлами для маломобільних людей: - Всі навчальні корпуси Університету (першочергово за потребою) - Бібліотека ім. Г.І. Денисенка - ЦФВС	Підрозділи ДГР, соціально-побут. відділ ДМСП	2021-2025 р.
7.	Облаштування кімнат (за потребою) у відповідних гуртожитках для студентів з обмеженими можливостями: - всі гуртожитки Студмістечка	Студмістечко	2021-2025 р.
8.	Інформаційна підтримка Здобувачів з обмеженими можливостями: - Створення лекційного та практичного матеріалу в електронному варіанті; - Надання доступу та розширення бази електронних копій навчально-методичного забезпечення ЕЛАКРІ (Електронного архіву наукових та освітніх матеріалів КПП ім. Ігоря Сікорського); - Поширення та доповнення мапи доступності КПП ім. Ігоря Сікорського; - Організація інформаційних компаній для актуалізації теми інклюзії та інклюзивного навчання в КПП.	ДНВР, НТБ, ДМСП	2021-2022 р.
9.	Проведення тренінгів по роботі з особами з інвалідністю, особливими освітніми потребами та забезпечення інклюзивної освіти: - для заступників деканів факультетів/директорів інститутів з навчальної, виховної роботи, студентського активу; - куратори та старости груп; - інших категорій працівників Університету.	ДНВР	2021-2022 р.
10.	Адаптація освітніх програм (за потребою) для Здобувачів з особливими потребами, зокрема з використанням новітніх технологій в освітньому процесі: - для маломобільних студентів; - для студентів з обмеженими можливостями слуху; - для студентів з обмеженими можливостями зору.	ДООП, підрозділи ДНВР	2021-2022 р.

11.	Адаптація розкладу занять (за потребою) для осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту - для маломобільних студентів; - для студентів з обмеженими можливостями слуху; - для студентів з обмеженими можливостями зору.	ДООП, ДНВР	2021-2022 р.
12.	Адаптація головних інтернет – ресурсів (сайтів) КПП для користування особами з особливими потребами.	ДООП, ДНВР	2021-2022р.
13.	Створення спеціалізованого центру « Простір психологічної та інклюзивно-ресурсної підтримки студентів »	ДНВР	2021-2022р.
14.	Організація технічного, педагогічного, психологічного, соціального, медико - реабілітаційного, фізкультурно - спортивного супроводу Здобувачів (Додаток 1).	ДООП, ДНВР	2021-2025 р.

Директор департаменту майнових і соціальних питань

Сергій МАНЗЮК

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

НАКАЗ № 4/175

м. Київ

«30» 09 2020 р.

**Про затвердження Положення про організацію інклюзивного навчання у
КПІ ім. Ігоря Сікорського**

На виконання розпорядження першого проректора № 5/202 від 28 жовтня 2019 року «Про забезпечення прав осіб з особливими освітніми потребами», листа Міністерства освіти і науки України №1/9-498 від 05 серпня 2019 року та з метою забезпечення прав здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами та урегулювання питань організації їх супроводу в КПІ ім. Ігоря Сікорського

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про організацію інклюзивного навчання у КПІ ім. Ігоря Сікорського (далі – Положення) (Додаток 1).
2. Деканам факультетів, директорам інститутів та керівникам інших структурних підрозділів користуватись в роботі цим Положенням та Порядком супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», затвердженим наказом №1/21 від 26 січня 2018 року.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на проректора з навчально-виховної роботи Семінську Н. В.

Ректор

Михайло ЗГУРОВСЬКИЙ

Проект наказу вносить:

Проректор з навчально-виховної роботи

 Наталія СЕМІНСЬКА

Погоджено

Перший проректор

Юрій ЯКИМЕНКО

Проректор з навчальної роботи

Анатолій МЕЛЬНИЧЕНКО

Проректор з адміністративної роботи

Вадим КОНДРАТЮК

Директор департаменту управління справами

Марина МАЗУР

Юрисконсульт

Василь ПРИМІЩИН

Надруковано в 1 примірнику

На ___ аркушах

Виконавець:

Тел.: 204-99-55

Розрахунок розсилки:

1. Всі структурні підрозділи;
2. Вебсайт.

до наказу № 71/25 від 30.09.2020 р. Додаток 1

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію інклюзивного навчання
у КПІ ім. Ігоря Сікорського

Київ – 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання у КПІ ім. Ігоря Сікорського (далі — Положення) регламентує організацію навчання здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, а також формування у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (далі — Університет) інтегрованого освітнього середовища шляхом впровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких здобувачів у освітній процес для здобуття ними вищої освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року №635, інших нормативних актів у сфері освіти, Конвенції ООН про права інвалідів, Саламанської декларації, Індексу інклюзії та ін.

1.3. Університет надає освітні послуги здобувачам вищої освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами вищої освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти з особливими потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

1.4.1. Інклюзія – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів вищої освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів вищої освіти з особливими потребами до освітнього процесу в Університеті, або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до студентів усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб.

1.4.2. Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

1.4.3. Здобувач вищої освіти з особливими освітніми потребами (далі – Здобувач) – особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту в закладах вищої освіти і потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на вищу освіту.

1.4.4. Інклюзивне освітнє середовище – простір Університету, в якому

забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку Здобувачів з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому Здобувачі можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись.

1.4.5. Інклюзивна група – академічна група, сформована з числа Здобувачів.

1.4.6. Змішана група – академічна група, у якій Здобувачі навчаються з іншими здобувачами вищої освіти.

1.4.7. Супровід – система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для Здобувачів. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання в Університеті, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування. Забезпечення супроводу Здобувачів дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами вищої освіти, але без надання переваг.

2. ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ УНІВЕРСИТЕТУ

Формування умов для здобуття Здобувачами якісної освіти в Університеті **реалізується через:**

- розвиток матеріально-технічної бази Університету з урахуванням потреб Здобувачів;
- забезпечення Здобувачів належним супроводом на всіх етапах взаємодії з Університетом;
- організацію освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій;
- формування у спільноти Університету недискримінаційного ставлення до Здобувачів.

2.1. Матеріально-технічна база Університету

2.1.1. Для комфортного навчання в Університеті Здобувачі мають право використовувати індивідуальні технічні засоби, зокрема, слухові апарати, ноутбуки, тощо.

2.1.2. Для забезпечення освітнього процесу Здобувачів може використовуватись платформа дистанційного навчання «Сікорський», що містить комплект навчальних матеріалів за освітніми компонентами освітніх програм.

2.1.3. Навчальні аудиторії Університету обладнуються, за потреби, спеціальними технічними засобами, зокрема системами підсилення звуку (індукційними петлями, радіомікрофонами тощо).

Для Здобувачів із проблемами пересування (з вадами опорно-рухового апарату, зору, ДЦП та ін.), освітній процес організовується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом. Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору Університету поступово забезпечується з урахуванням фінансових можливостей Університету та технічних можливостей його архітектурної адаптації і передбачає, з-поміж іншого

спорудження пандусів, усунення порогів, встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами, створення належних санітарних умов та обладнання санітарних вузлів, тощо.

2.1.4. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень Університету для потреб Здобувачів, здійснюється їх розумне пристосування.

2.1.5. Для організації самостійної роботи Здобувачів Науково-технічною бібліотекою ім. Г.І. Денисенка їм надається доступ до електронних копій навчально-методичного забезпечення ELAKRI (Електронного архіву наукових та освітніх матеріалів КПІ ім. Ігоря Сікорського)

2.2. ОРГАНІЗАЦІЯ СУПРОВОДУ ЗДОБУВАЧІВ

2.2.1. Супровід Здобувачів в Університеті реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб різних нозологій, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію Здобувачів в університетське середовище, потреби у фізичній реабілітації та ін.

2.2.2. Супровід Здобувачів здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, медико-реабілітаційний, фізкультурно-спортивний, соціальний та професійна адаптація. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.2.3. Супровід розпочинається з моменту звернення Здобувачів до Університету.

2.2.4. Технічний супровід – полягає у забезпеченні здобувачів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження Здобувачів і забезпечувати їм доступ до якісної вищої освіти. Технічний супровід здійснюється кафедрами, на освітніх програмах яких навчаються Здобувачі, за консультативної підтримки відділу соціально-психологічної роботи Студентської соціальної служби (далі – ВСПР-ССС), волонтерами з числа академічної спільноти Університету.

2.2.5. Педагогічний супровід полягає у оптимізації викладання навчального матеріалу Здобувачів у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід Здобувачів з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів.

Такий вид супроводу здійснюють кафедри, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів. Для Здобувачів із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для

сприйняття. Це означає застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для Здобувачів методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і науково-педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах (українська жестова мова, шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат, аудіоформат та інші).

2.2.6. Психологічний супровід полягає у з'ясуванні психологічних особливостей Здобувачів, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку, та передбачає:

- надання психологічної допомоги Здобувачам під час їх адаптації до умов провадження освітнього процесу в Університеті;
- підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу;
- соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку Здобувачів, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій;
- проектування і соціально-психологічну корекцію розвитку Здобувачів

Психологічний супровід в межах своїх компетенцій здійснюється ВСПР-ССС в складі департаменту навчально-виховної роботи або відповідними психологічними службами-партнерами.

2.2.7. Соціальний супровід полягає у заходах, спрямованих на забезпечення соціалізації Здобувачів, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації. Основною функцією цього блоку є подолання соціальної ізоляції Здобувачів, сприяння збереженню і підвищенню їх соціального статусу, залучення їх до всіх сфер суспільного життя. Соціальний супровід здійснюється ВСПР-ССС в складі департаменту навчально-виховної роботи, Студмістечком, органами студентського самоврядування та залученими фахівцями, і передбачає:

- інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного ставлення до Здобувачів у освітньому просторі Університету;
- консультативно-методичну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

2.2.8. Медико-реабілітаційний супровід полягає у комплексі заходів, спрямованих на підтримку, збереження та відновлення фізичного здоров'я Здобувачів. Його складовими є невідкладна медична допомога, консультативно-профілактична та реабілітаційно-відновлювальна підтримка. Медико-реабілітаційний супровід здійснюється фахівцями з фізичної реабілітації в Університеті та у рамках взаємодії Університету з медичними закладами.

З метою створення належних умов для забезпечення психолого- та медико-реабілітаційного супроводу в Університеті виділяються приміщення для надання консультацій психологом, відпочинку, особистої гігієни,

медичного обслуговування; зали для занять з лікувальної фізкультури у Центрі фізичного виховання та спорту.

2.2.9. Фізкультурно-спортивний супровід полягає у заохоченні Здобувачів до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі у змаганнях різного рівня та параолімпійському русі, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану Здобувачів і підвищення їх інтелектуальної працездатності. Супровід здійснюється викладачами факультету біомедичної інженерії та фахівцями Центру фізичного виховання та спорту Університету.

2.2.10. Професійна адаптація полягає у забезпеченні Здобувачів додатковими можливостями в межах фахової підготовки через їхнє залучення до роботи у Науковому товаристві студентів та аспірантів, гуртках наукового, інженерного, соціо-гуманітарного спрямування, консультування у Відділі сприяння працевлаштуванню та професійного розвитку–Центрі розвитку кар'єри, надання допомоги у працевлаштуванні. Цей супровід, за координації ВСПР-ССС здійснюють випускова кафедра та Відділ сприяння працевлаштуванню та професійного розвитку–Центр розвитку кар'єри.

3. ГРУПА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

3.1. Для організації і контролю реалізації супроводу в Університеті створюється група психолого-педагогічного супроводу (далі – ГППС) на базі ВСПР-ССС, до складу якої залучаються працівники Університету, представники адміністрації Університету та фахівці за напрямками супроводу, зазначені у пункті 2.2.

3.2. Група психолого- педагогічного супроводу виконує такі завдання:

- співпрацює із структурними підрозділами Університету щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу Здобувачів;
- через відповідальних за психолого-педагогічний супровід факультету/інституту, які призначаються розпорядженням декана факультету/директора інституту з числа працівників відповідного підрозділу, надає представникам випускових кафедр консультативну підтримку щодо розробки індивідуального навчального плану Здобувача та методичну допомогу науково-педагогічним працівникам Університету (далі – НПП) щодо організації освітнього процесу Здобувачів;
- проводить моніторинг виконання Здобувачами індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб Здобувачів;
- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) працівників Університету, соціальних працівників та волонтерів для роботи зі Здобувачами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;
- проводить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування недискримінаційного та толерантного ставлення до Здобувачів;
- співпрацює із медичними установами, закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності,

спрямованої на здійснення супроводу Здобувачів;

- координує роботу заступників деканів з навчально-виховної роботи та кураторів академічних груп з питань та НПП, пов'язаних із організацією та провадженням інклюзивного навчання;

- забезпечує надання психологічної підтримки Здобувачів.

3.3. Керівником ГППС призначається начальник ВСПР-ССС.

3.4. Керівник ГППС безпосередньо підзвітний у своїй діяльності проректору з навчально-виховної роботи Університету та виконує такі функції:

- веде статистичний облік Здобувачів;
- організовує та забезпечує роботи ГППС;
- розробляє стратегію взаємодії ГППС зі Здобувачами та структурними підрозділами і координує таку взаємодію;
- організовує співпрацю ГППС з волонтерами у контексті супроводу Здобувачів;
- забезпечує інформаційний супровід НПП щодо організації занять та позааудиторної взаємодії зі Здобувачами;
- забезпечує надання співробітниками ВСПР-ССС консультативної підтримки представникам структурних підрозділів Університету та волонтерам, що працюють зі Здобувачами;
- організовує заходи, спрямовані на формування у представників академічної спільноти Університету недискримінаційного і толерантного ставлення до Здобувачів;
- організовує взаємодію Університету з медичними закладами та закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями.

3.5. Відповідальні за психолого-педагогічний супровід Здобувачів факультету/інституту (у разі наявності таких Здобувачів у контингенті), призначаються розпорядженням декана факультету/директора інституту з числа працівників відповідного підрозділу. Відповідальні за психолого-педагогічний супровід Здобувачів факультету/інституту можуть бути залучені до роботи в ГППС, в тому числі в якості її членів.

3.6. Індивідуальний навчальний план Здобувачів розробляється згідно чинних вимог за консультування з ГППС в Університеті. При цьому, обов'язковим є урахування рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку Здобувача (за наявності).

3.7. Супровід Здобувача в Університеті можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

4. ІНКЛЮЗИВНІ ТА ЗМІШАНІ ГРУПИ

4.1. Здобувачі навчаються в Університеті переважно у змішаних групах.

4.2. Інклюзивна група може створюватися в Університеті в окремо обґрунтованих випадках на підставі письмових звернень Здобувачів або їхніх

батьків (інших законних представників), а також індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність у таких осіб особливих освітніх потреб.

4.3. Утворення інклюзивної групи в Університеті та припинення її діяльності здійснюється у встановленому порядку згідно нормативних вимог до граничної чисельності здобувачів вищої освіти в одній групі, а також виходячи з індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких Здобувачів, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо.

5. ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

5.1 Університет надає освітні послуги Здобувачам за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

Проректор з навчально-виховної роботи

Наталія СЕМІНСЬКА

ПОЛОЖЕННЯ ПІДГОТОВЛЕНО РОБОЮ ГРУПОЮ:

Начальник відділу академічної
мобільності

Ольга ДЕМИДЕНКО

Начальник відділу навчально-
виховної роботи

Тетяна ХИЖНЯК

Доцент кафедри машин та
апаратів хімічних і
нафтопереробних виробництв

Олександр СЕМІНСЬКИЙ